

De toekomst van *Res Publica*

Marc HOOGHE
Hoofdredacteur

Sinds *Res Publica* vijfenveertig jaar geleden voor het eerst verscheen, heeft het blad al heel wat veranderingen meegemaakt. Aanvankelijk, in 1959, werd *Res Publica* uitgegeven door het tweetalige Belgisch Instituut voor de Wetenschap der Politiek, maar sinds 1979 heeft dit blad een uitsluitend Nederlandstalige redactie. De geschiedenis van *Res Publica* is natuurlijk in sterke mate verbonden met prof. dr. Wilfried Dewachter, die het blad dertig jaar lang heeft geleid, en heeft uitgebouwd tot een toonaangevende wetenschappelijke publicatie.

Vanaf dit nummer komt er weer een nieuwe verandering in de geschiedenis van dit tijdschrift: *Res Publica* wordt voortaan uitgegeven door de uitgeverij Acco. Tot nu toe werd het blad in eigen beheer uitgegeven door het Politologisch Instituut, waarbij vooral een beroep werd gedaan op administratieve ondersteuning vanuit het departement politieke wetenschappen van de KU Leuven. Net zoals de meeste wetenschappelijke tijdschriften reeds eerder hebben gedaan, werd nu besloten de stap te zetten naar een commerciële uitgever, en na een marktverkenning werd daarbij de voorkeur gegeven aan uitgeverij Acco. Deze uitgeverij heeft een gedegen ervaring met diverse sociaal-wetenschappelijke uitgaven. De uitgeverij zal voortaan instaan voor de begeleiding van het drukproces, de verzending en abonnementenadministratie, en de promotie van het tijdschrift. Het belangrijkste verschil voor de lezer is allicht dat u het tijdschrift nog iets stipter in de bus krijgt, maar ook dat u iets stipter een rappel krijgt in geval van niet-betaling. Voor alle duidelijkheid wil ik hier herhalen dat er inhoudelijk absoluut niets verandert: de redactie blijft volstrekt autonoom functioneren, alleen kan zij zich nu volop concentreren op haar kerntaken, namelijk het aantrekken, beoordelen en publiceren van waardevol wetenschappelijk onderzoek. Voor wat de inhoud van *Res Publica*, en van het Politiek Jaarboek betreft, heeft deze wijziging dus geen enkel gevolg. Wel hopen we dat we u een nog betere dienstverlening kunnen bieden. Tevens wens ik van de gelegenheid gebruik te maken om, namens de hele redactie, de vele administratieve en andere medewerkers te danken die zich de afgelopen jaren, voornamelijk in Leuven, maar ook daarbuiten, volstrekt onbaatzuchtig hebben ingezet voor dit tijdschrift. Ik hoop dat zij ook in de toekomst trots kunnen blijven op wat uiteindelijk mee het resultaat is van hun inspanningen.

Nadat in het jaar 2000 de redactie van dit tijdschrift reeds werd vernieuwd, wordt nu dus ook de administratieve en commerciële kant van het tijdschrift grondig gemoderniseerd. Het mag duidelijk zijn dat zowel de redactie, het Politologisch Instituut, als de uitgever alle vertrouwen hebben in de toekomst van *Res Publica*. We krijgen bijzonder goede manuscripten binnen, die allemaal aan een anonieme peer review worden onderworpen. Iets meer dan vijftig procent van alle ingezonden manuscripten wordt uiteindelijk gepubliceerd, meestal na een herwerking op basis van de opmerkingen van de anonieme referenten. We wensen geen wijzigingen aan te brengen aan deze redactiepolitiek: de strenge selectie garandeert enerzijds dat we enkel kwalitatief hoogstaande artikelen publiceren, terwijl we anderzijds de auteurs nog altijd een realistische kans kunnen bieden op een spoedige publicatie van hun onderzoeksresultaten, iets wat bij andere politiek-wetenschappelijke tijdschriften niet altijd het geval is.

Res Publica blijft tot nader order het enige algemeen politiek-wetenschappelijke tijdschrift dat in het Nederlands wordt gepubliceerd. Het is mijn stellige overtuiging dat we er, als discipline en als individuele wetenschapper, alle belang bij hebben een dergelijk tijdschrift in stand te houden. Ten eerste kampt onze discipline soms met een imago probleem, zoals onlangs nog bleek op een studiedag in het Vlaams Parlement. Ook vooraanstaande politici stelden er dat de politieke wetenschappen niet al te ernstig moeten worden genomen, aangezien de discipline toch maar zou bevolkt worden door gefrustreerde would-be politici. Een dergelijke perceptie is uiteraard dodelijk voor het academisch sérieux van een wetenschapsrichting, en het is dan ook van belang dat we ons meer als wetenschappers profileren, inclusief de daarbij horende deontologie, nauwkeurigheid, peer review en beroepsernst. Een tweede overweging is van meer pragmatische aard. De meeste universiteiten zijn nu in de ban van een *ranking and rating*-syndroom, waarbij zoveel mogelijk objectieve indicatoren worden ontwikkeld voor de meting van de output van het academisch personeel. De tijd van de botte bijl-politiek, waarbij men er van uitging dat één model kon worden ontwikkeld voor de gehele academische gemeenschap, ligt hierbij gelukkig achter ons. Reeds in juni 2002 besliste de Vlaamse Interuniversitaire Raad dat het bibliometrisch model dat van toepassing is in de (toegepaste) wetenschappen en de biomedische wetenschappen, niet zomaar kan worden overgeplant naar de andere wetenschapsdomeinen. Voor die domeinen zal dus een alternatief meetinstrument moeten worden ontwikkeld, en een aantal disciplines hebben die handschoen reeds opgenomen. In de schoot van de VLIR werd bijvoorbeeld een Werkgroep Kwaliteitszorg Rechten opgericht, die in oktober 2003 een voorstel indiende voor een objectieve meting van de onderzoeksoutput van onderzoekseenheden en individuele onderzoekers. Binnen de 'Humanities' wordt momenteel, onder impuls van de European Science Foundation, gewerkt aan een eigen ranking, om zo los te komen van de Amerikaanse hegemonie op dit vlak. De ontwikkeling van alternatieve evaluatie-instrumenten is dus volop bezig, zij het dat de indruk ontstaat dat de sociale wetenschappen zich hierin enigszins op snelheid laten nemen. Wat al deze nieuwe initiatieven gemeenschappelijk hebben, is dat ze twee criteria gebruiken bij de beoordeling van wetenschappelijke kwaliteit. Ten eerste moet het

Marc Hooghe

gaan om een peer review: als wetenschappers zijn wij zelf het best geplaatst om de kwaliteit van wetenschappelijk werk na te gaan. Onze discipline krijgt dus de vrijheid om zichzelf te reguleren, zonder inmenging van niet-wetenschappers. Ten tweede moet het om een externe, en bij voorkeur anonieme review gaan: op die manier vermijdt men dat institutionele belangen al te zwaar gaan doorwegen. Een minimumvereiste is dat diegene die oordeelt ten minste *at arm's length* staat van de onderzoeker, en dus geen directe collega is. Dit is uiteraard het model waarop de reviewpolitiek van *Res Publica* reeds gebaseerd is. De pragmatische overweging is dus dat we er belang bij hebben een geloofwaardig en ernstig alternatief aan te bieden voor het eenzijdig bibliometrisch model dat uit de exacte wetenschappen komt overgewaaid. Zonder dat alternatief staan we met lege handen, en uit de ervaring blijkt dat disciplines die geen Nederlandstalige publicatie-mogelijkheden meer hebben, daar niet noodzakelijk zelf beter van worden.

Het nieuwe élan van *Res Publica* weerspiegelt zich in twee nieuwe initiatieven. Ten eerste zal in de toekomst de band met de collega's van *Acta Politica*, en van de Nederlandse Kring voor de Wetenschap van de Politiek nader worden aangehaald. Een lid van de redactie van *Res Publica* is voortaan ook lid van de redactie van *Acta Politica* en omgekeerd. Ook op inhoudelijk vlak zal gestreefd worden naar een verdere samenwerking, waarbij uiteraard ieder zijn eigen identiteit bewaart: het is zeker niet de bedoeling te streven naar een zo 'innig mogelijk amalgaam'. Maar we geloven wel dat een nauwere samenwerking betere perspectieven biedt voor het overwinnen van het gebrek aan voldoende grote schaal waarmee de politieke wetenschappen, zowel in Vlaanderen als in Nederland, vaak te kampen hebben. Ten tweede gaan we nadrukkelijker investeren in het stimuleren van jonge en pas afgestudeerde onderzoekers. In navolging van hetgeen de Vereniging voor Sociologie al geruime tijd doet, heeft de raad van bestuur van het Politologisch Instituut beslist om vanaf dit jaar een *Res Publica*-prijs voor de beste eindverhandeling politieke wetenschappen uit te reiken. De eerste laureaat zal gehuldigd worden op het Nederlands-Vlaamse politicologenetmaal van 2005. We hopen dat deze prijs de nodige weerklank krijgt, en als stimulans fungeert voor de jonge masters die binnenkort afstuderen, en die in de toekomst ongetwijfeld de fakkel van *Res Publica* zullen overnemen.